

L A V E L K I N T A F O L I O .

S-ro Henriko ne mortis, kiel opiniis multaj samideanoj.

El kie devenis la famo pri lia morto?

Kiam iu, tre sindonema, forlasas siajn amikojn kaj forveturas en danĝeran, malproksiman vojaĝon, li dividas kun la forlasitoj siajn impresojn kaj anime estas kun ili, konigante siajn aventurojn, sukcesojn kaj malsukcesojn. La forlasitoj ofte parolas pri li, rememoras liajn agojn, kutimojn, kaj senpacience atendas leterojn. Kiam letero alvenas, ili legas ĝin fervore, ĝoje, kaj longe, longe nutras sin per ĝi, ĝojante, kvazaŭ pro trezoro.

Subite la leteroj ĉesas venadi. Tempo pasas. La maltrankvilaj amikoj skribas, telegrafas — sed ricevas nenian respondon. La maltrankvilo fariĝas doloro, la necerteco — funebra certeco: li pereis.

En sia juneco s-ro Henriko estis fame konata samideano, unu el la » eminentuloj « kaj komandantoj de la granda armeo de paco. Ne ekzistis oferoj, kiujn li ne metus sur la altaro de l' ideo; ne ekzistis baroj, kiuj povus lin haltigi, nek ventoj, kiuj povus estingi la flamon de lia fervoro.

Poste li laciĝis. La birdo mallevis la flugilojn kaj reflugis teren. Kaj tie, sur la tero, svarmas amasoj, batalantaj ne pro ideo, sed pro la ĉiutaga pano. Kaj la ideano, refluginte teren, forgesis rigardadi supren kaj restis malsupre.

Tempo pasadis. Esperanto ne interesas plu s-ron Henrikon. Tio ja estas utopio; ĝi havas nenian ŝancojn. Ĝi taŭgas por junuloj, sed seriozaj homoj havas ion alian por fari.

La verda pac-armeo iris ĉiam antaŭen, sed en ĝia stabo ne estis plu s-ro Henriko. Aliaj pioniroj fariĝis komandantoj kaj vigle gvidas la armeon al la venko. Oni honoras tiujn, kiuj pereis sur la posteno, oni forgesas tiujn, kiuj nerimarkite malrapidigas la paŝojn kaj restas malantaŭe.

Multaj jaroj forpasis.

S-ro Henriko sidas en sia kabineto. Nun li havas novan »manion«. Dio gardu — ne Esperanton, nek ian ajn »ismon«. Lia nova ŝataĵo estas io utila kaj agraba, io, kio vere dolĉigas la hejman vivadon kaj permesas al homo, sidanta en sia ĉambreto, sorĉe aŭdi malproksimajn, misterajn, de la tuta mondo alvenantajn voĉojn.

Li sidas ĉe la aparato kaj kaptas ondon post ondo, sonon post sono. Ĉe la turno de lia mano voĉoj malaperas, forkuras en spacon, neaŭdeblaj plu por lia orelo — anstataŭe aperas novaj, kvazaŭ pro turno de ringo de potenca sorĉisto.

Sonas »jazz-bandoj«, koncertoj, deklamoj, prelegoj, komunikoj. Ondoj vibras tra la spacoj, serĉas favorajn aŭskultantojn kaj karesas iliajn orelojn per revemaj valsoj, viglaj mazurkoj, grandiozaj priskriboj de famekonataj temploj aŭ sekvindaj konsiloj pri plej bonaj pudingaj pulvoroj.

La radio-bulteno kuŝas sur tableto, for de li. Plej agrable estas kaptadi ondojn trafe-maltrafe, ne sciante, kion ili flustros en la orelon.

Jam la tutan vesperon s-ro Henriko sidas ĉe sia aparato. Li estas jam laca de tiu ĥaoso de diversaj melodioj, diversaj temoj kaj diversaj lingvoj. Ekregas lin nova sento — bezono de harmonio, kvazaŭ senkonscia sopiro al ia sintezo kaj rememoro pri io, iam amata, hodiaŭ forgesita.

For tiun senton, kiun inspiris certe nur trolaciĝo de la tuttaga profesia laborado! Ni distru nin! ankoraŭ unu ondon ni kaptu!

Trafe-maltrafe li turnas la korbon. Venas novaj sonoj. Sed ĉu vere novaj por li? Iam, antaŭ longe, li ja aŭdadis ilin. La mano forfalis de la korbo. Li aŭskultas tiel, kiel oni rigardas vizion el transmondo. Lian koron io premas, io ekkaptis lin je la gorgo.

Li fermas la okulojn. Aperas vizioj. Vizioj de l' tempo pasinta, en kiu li, malriĉa studento, estis pli feliĉa, ol nun. Vidiĝas svarmantaj amasoj — unu frate premas la manon de l' alia — sur ĉies brusto brilas malgranda stelo — la verda stelo. Kaj inter ili — li, feliĉa, plena de entuziasmo...

Kaj la alportata de l' radio melodio, tiel bone konata, tiel kara al ĉiu esperantisto, sen laŭtiga tubo potenciĝas en liaj oreloj kaj kreskas en

ĥoron, en la ĥoron, kiun iam, en malproksima tempo, li mem partoprenis, kantante kun la tuta fervoro de juneco la kanton pri l' espero.

La kanto finiĝis. Nun eksonas vortoj. Vivaj vortoj de tiu lingvo, kiun li iam amis, kaj poste malkonfesis. Li aŭdas la malnovan poeziaĵon:

Se longa sekeco aŭ ventoj subitaj
Velkantajn foliojn deŝiras,
Ni dankas la venton, kaj, repurigitaj,
Ni forton pli freŝan akiras...

Do ili vivas! Ili vivas kaj fieras. Kaj li? Pri li neniu plu pensas. Li estas la velkinta folio — li mortis! Kaj tiumomente li eksentas sin folio, kiun ventego faligis teren, kiun, kuŝantan sur la tero, premas homaj piedoj... Tie, sur la branĉoj verdas novaj burĝonoj; li, la defalinto, baldaŭ enpre-mota en la teron, ĉesos ekzisti.

Li deŝiras la aŭskultilon de la kapo. »Vere mi fariĝas tro nervema. Certe mi devas ripozi. Kio pasis, tio ja estas pasinta!«

Sed malica koboldo flustras en lian koron: »He, ĉu vi nur estas tute certa, ke tio pasis?« Io logas lian penson al la aŭdita versaĵo. El la polvo de forgeso li eltombigas la ceterajn strofojn, — al tiuj miksas sin aliaj poeziaĵoj kaj ĥaose bruas en lia kapo. Ĉu li ne sukcesos ordigi tiujn mal-ordigitajn pensojn? Li ja havas ie ankoraŭ la libron...

El fundo de malnova librokesto li eltiras flaviĝintan, disfalantan libron kaj komencas legi...

Lidja Zamenhof.

